

Jarosław Kuśpit

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

HANDEL ZAGRANICZNY WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO – GŁÓWNE TENDENCJE I ICH PRZYCZYNY

Streszczenie: Lubelskie należy do województw Polski o małym znaczeniu handlu zagranicznego w gospodarce. Analiza danych z lat 2000–2008 wskazuje, że mimo wzrostu wartości wymiany zmalał udział województwa w wymianie handlowej kraju. Wyraźnie niższe niż średnie wartości dla Polski są także poziomy takich wskaźników, jak: udział eksportu w PKB i produkcji sprzedanej, obrotów *per capita* oraz udział firm z kapitałem zagranicznym w wymianie. Cechą charakterystyczną struktury geograficznej obrotów jest relatywnie wysoki udział w eksporcie sprzedaży na rynki Rosji, Ukrainy i Białorusi. Istotną rolę odgrywa także niewidencjonowany handel przygraniczny dokonywany przez obywateli sąsiednich państw. Struktura towarowa eksportu jest silnie związana ze specyfiką gospodarki województwa. Prawie 25% sprzedaży za granicę dotyczy towarów związanych z rolnictwem. Analiza tendencji nie wskazuje na możliwość istotnej zmiany obecnej sytuacji w najbliższych latach przy wykorzystaniu czynników endogenicznych.

Słowa kluczowe: handel zagraniczny, województwo lubelskie, eksport, import, struktura handlu.

1. Wstęp

Analiza handlu zagranicznego na poziomie regionów może budzić wątpliwości związane z metodologią gromadzenia danych statystycznych i możliwościami praktycznego wykorzystania wniosków płynących z badania. W ograniczonym stopniu można także korzystać z dorobku w zakresie teorii wymiany międzynarodowej. Większość teorii odnosi się bowiem do handlu na poziomie gospodarki kraju lub ugrupowania integracyjnego. Na poziomie regionu trudno też określić wiele kategorii charakteryzujących politykę handlu zagranicznego, np. politykę celną, umową, wspierania eksportu itp. Istotnym problemem jest nieprecyzyjność danych statystycznych wykorzystywanych w analizie. W niniejszym opracowaniu wykorzystano głównie dane GUS gromadzone na podstawie lokalizacji siedziby eksportera lub importera. Określają one skalę wymiany pod warunkiem prowadzenia bezpośrednich form handlu. Jeżeli transakcje dokonywane są z udziałem pośredników handlo-

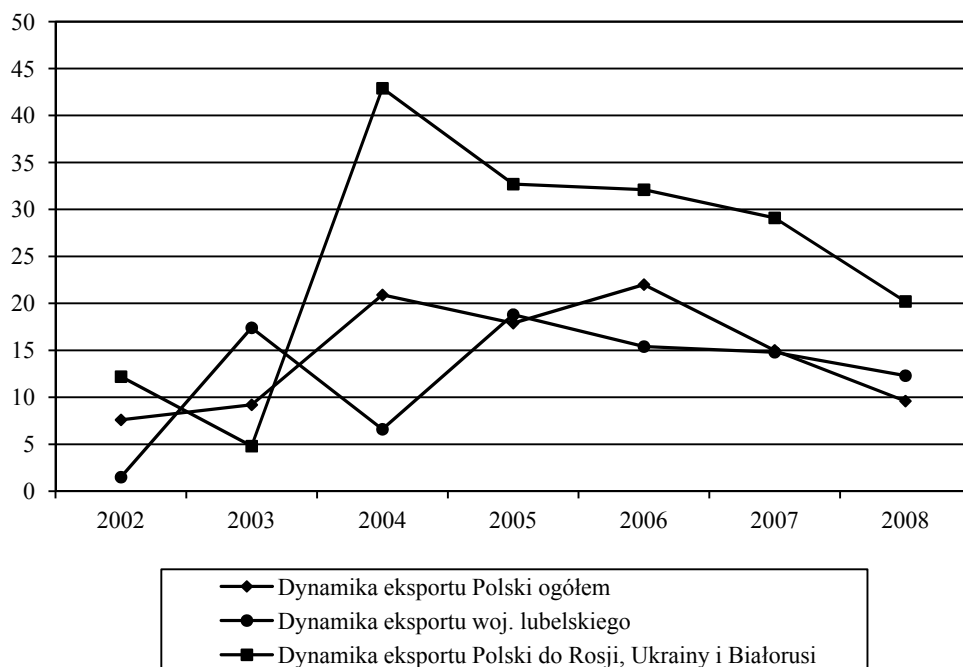
wych prowadzących działalność w innym województwie, to mogą wystąpić istotne rozbieżności między rzeczywistym zaangażowaniem firm w wymianę międzynarodową a zgromadzonymi danymi statystycznymi. Zaznaczyć przy tym należy, że różnice te mogą zmieniać dane w obu kierunkach w zależności od skali działalności pośredników handlowych na terenie województwa. Ważnym czynnikiem wpływającym na poziom zaangażowania gospodarki regionu w wymianę międzynarodową jest także występowanie nieewidencjonowanego handlu przygranicznego realizowanego przez osoby fizyczne i prawne. Ma to szczególne znaczenie dla województw granicznych, gdzie koncentruje się tego typu wymiana. Województwo lubelskie jest położone na wschodniej granicy Unii Europejskiej, granicząc z Ukrainą i Białorusią, więc skala tego typu wymiany jest znaczna.

Pomimo występowania tych licznych trudności autor podjął próbę analizy głównych tendencji występujących w ostatnich latach w handlu zagranicznym województwa lubelskiego. Celem opracowania jest nie tylko prezentacja zjawiska, ale także określenie najważniejszych czynników wpływających na kształtowanie się tendencji. Okres badawczy przyjęty w opracowaniu dotyczy lat 2000–2008, ze szczególnym uwzględnieniem zmian po 2004 roku. W analizie wykorzystano dane statystyczne z Głównego Urzędu Statystycznego i Ministerstwa Gospodarki. Bardzo pomocne były także informacje zaprezentowane w raporcie *Badania i analizy zapotrzebowania na miejsca pracy w kontekście wspierania potencjału eksportowego województwa lubelskiego*, przygotowanym przez konsorcjum firm Ernst & Young Business Advisory i PBS DGA na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego.

2. Wartość i dynamika obrotów w ostatnich latach

Analiza danych statystycznych wskazuje, że w analizowanym okresie występowała stała tendencja wzrostu wartości obrotów handlu zagranicznego. Wartość eksportu wzrosła w latach 2000–2008 o 980 mln EUR, natomiast importu o 900 mln EUR. Cechą charakterystyczną dla woj. lubelskiego było występowanie dodatniego salda wymiany handlowej. Odnotować należy, że wartość dodatniego salda rosła do 2006 roku, a następnie nadwyżka zaczęła się zmniejszać. Wpływ na takie zmiany salda miała niższa dynamika eksportu w stosunku do importu występująca od 2005 roku. Interesujące jest porównanie dynamiki eksportu województwa lubelskiego z dynamiką eksportu krajowego (rys. 1).

Zauważalne jest, że trendy dynamiki wyraźnie się różnią. Tylko w latach 2005 i 2007 poziom dynamiki był podobny. Wyższą dynamikę odnotowano w woj. lubelskim jedynie w latach 2003 i 2008. Pozostałe lata charakteryzowała wyraźnie wyższa dynamika eksportu Polski. Dynamika wzrostu eksportu Lubelszczyzny należała do najniższych wśród wszystkich województw Polski. Mniejszy przyrost eksportu odnotowano tylko w województwach warmińsko-mazurskim i zachodniopomor-

Rys. 1. Dynamika eksportu Polski i województwa lubelskiego w latach 2002–2008 [w %]

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Współpraca gospodarcza Polski z krajami WNP*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2007, s. 16, <http://www.mg.gov.pl> (pobrano 16.03.2011); *Syntetyczna informacja o eksporcie i imporcie Polski za 2008 rok*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2009, s. 8–9, <http://www.mg.gov.pl> (pobrano 16.03.2011); *Raport cząstkowy w projekcie pn. „Badania i analizy zapotrzebowania na miejsca pracy w kontekście wspierania potencjału eksportowego województwa lubelskiego”*, Ernst & Young, PBS DGA, s. 80.

skim¹. Interesujące jest także występowanie do 2005 roku różnic w trendach dynamiki eksportu województwa i eksportu Polski do Rosji, Ukrainy i Białorusi. Trudno wskazać jednoznacznie przyczyny występowania wskazanych różnic. Można na tym etapie analizy zakładać, że występowały różnice w strukturze geograficznej i towarowej eksportu województwa w stosunku do ich kształtu na poziomie kraju. Konsekwencją była inna podatność eksportu na zmiany popytu na rynkach zagranicznych.

Niższa od ogólnokrajowej dynamika eksportu powodowała spadek udziału województwa w eksporcie Polski. W roku 2000 sprzedaż na rynkach zagranicznych realizowana przez firmy z siedzibą w woj. lubelskim stanowiła 2,4% wywozu Polski

¹ *Raport cząstkowy w projekcie pn. „Badania i analizy zapotrzebowania na miejsca pracy w kontekście wspierania potencjału eksportowego województwa lubelskiego”*, Ernst & Young, PBS DGA, s. 81.

ogółem. Natomiast w roku 2008 udział ten zmniejszył się do 1,7%². Udział w eksporcie był wyraźnie niższy niż jego pozycja w gospodarce Polski wyrażona innymi miarami. Na województwo lubelskie przypada 8% powierzchni i 5,7% ludności kraju. Udział w PKB Polski miał także tendencję spadkową i wyniósł w 2009 roku 3,9%, a w produkcji sprzedanej przemysłu 2,3%³. Pamiętać przy tym należy, że Lubelszczyzna jest jednym z najbiedniejszych regionów w Polsce i zwiększa się dystans dzielący województwo od innych regionów. Wartość PKB *per capita* stanowiła w 2008 roku 69,4% średniej krajowej, podczas gdy w połowie lat dziewięćdziesiątych wskaźnik ten był na poziomie 78,2%⁴. Jeżeli więc w sytuacji niskiego i malejącego znaczenia w polskiej gospodarce występuje rekordowo niski poziom udziału w eksporcie kraju, świadczy to o marginalnym znaczeniu województwa w polskim eksporcie. Potwierdza to także wartość eksportu na głowę mieszkańca. W analizowanym okresie wzrosła ona co prawda o 126%, ale przy średniej wartości dla Polski w 2008 roku, która wynosiła 3050 EUR, stanowiło to jedynie 27,5%⁵. Analogiczna relacja wartości importu *per capita* była jeszcze niższa i wynosiła 18,4%.

Tabela 1. Handel zagraniczny województwa lubelskiego – wybrane wskaźniki w latach 2000–2008

Wyszczególnienie	2000	2004	2005	2006	2007	2008
Eksport (w mln EUR)	830	1030	1220	1410	1610	1810
Import (w mln EUR)	590	600	710	870	1130	1490
Saldo (w mln EUR)	240	430	510	540	480	320
Eksport <i>per capita</i> (w EUR)	370	470	559	647	745	838
Udział eksportu w PKB (w %)	11	12,7	12,8	13,4	13,4	13,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Rocznik Statystyczny Województw 2008*, GUS, Warszawa 2008, s. 84; *Mały Rocznik Statystyczny Polski 2010*, GUS, Warszawa 2010, s. 665; *Raport cząstkowy w projekcie pn. „Badania i analizy zapotrzebowania na miejsca pracy w kontekście wspierania potencjału eksportowego województwa lubelskiego”*, Ernst & Young, PBS DGA, s. 79.

Niewielkie zaangażowanie w wymianę z zagranicą potwierdzały także relacje wartości eksportu do PKB i produkcji sprzedanej województwa. Wartość tych miar znacznie odbiegała od poziomu w większości województw i średniej dla Polski. Udział eksportu w produkcji sprzedanej wynosił w woj. lubelskim 29,6%, podczas gdy średnia krajowa to 41,6%. Jeszcze większa różnica występowała w relacji eksportu do PKB. Na Lubelszczyźnie wskaźnik ten wynosił jedynie 13,5%, a średnia

² Tamże, s. 82.

³ Dane Urzędu Statystycznego w Lublinie, <http://www.stat.gov.pl> (pobrano 10.03.2011).

⁴ *Sytuacja społeczno-gospodarcza województwa lubelskiego 1999–2009*, Instytut Badań Strukturalnych, Warszawa 2010, s. 5.

⁵ *Rocznik Statystyczny Handlu Zagranicznego 2010*, GUS, Warszawa 2010, s. 41.

dla Polski przekraczała 30%⁶. Porównanie wartości wymienionych wskaźników świadczy o relatywnie małej „otwartości” gospodarki województwa.

Dane dotyczące wymiany handlowej województwa lubelskiego należy skorygować o szacunkową wartość nieewidencjonowanego handlu przygranicznego realizowanego przez obywateli Ukrainy, Białorusi i Polski. Badania prowadzone przez Urząd Statystyczny w Rzeszowie wykazują, że 96% Polaków i 77,9% Ukraińców robiło zakupy za granicą w odległości do 50 kilometrów⁷. GUS oszacował, że wydatki cudzoziemców przekraczających granicę w województwie lubelskim stanowiły 27,8% wartości oficjalnego eksportu regionu. Natomiast zakupy obywateli polskich tylko na Ukrainie odpowiadały 6,6% wartości importu województwa⁸. Przedstawione relacje wskazują, że rzeczywisty obrót towarowy z zagranicą był wyższy, niż wynika to z oficjalnych statystyk handlu zagranicznego.

3. Struktura geograficzna obrotów

Analiza udziału najważniejszych grup krajów w obrotach handlu zagranicznego województwa lubelskiego nie wskazuje na istotne różnice w porównaniu ze strukturą geograficzną dla całego kraju. Głównym partnerem handlowym były kraje UE-15, na które przypadało 57,8% eksportu i 54,2% importu województwa. Analogiczne udziały w handlu Polski były o ok. 4 pkt proc. wyższe w eksporcie i o 1,4 pkt proc. niższe w imporcie.

Największa różnica występowała w udziale Rosji, Ukrainy i Białorusi. Dla województwa lubelskiego rola rynków tych krajów była większa w eksporcie o ponad 6 pkt proc., a w imporcie o prawie 12 pkt proc. Występowanie tak znacznej różnicy wynikało z położenia województwa i jest zjawiskiem typowym dla regionów przygranicznych. Należy przy tym zauważyć wyraźny spadek udziału rynków tych krajów w eksporcie – z 25,5% w 1999 roku do 16,4% w 2008. Przyczyn takiej sytuacji należy upatrywać w zmianach, jakie wystąpiły w stosunkach handlowych ze wschodnimi sąsiadami po przystąpieniu Polski do UE. Potwierdza to gwałtowny spadek udziału w eksporcie do poziomu 15,4%, jaki miał miejsce w 2004 roku⁹. Interesujące jest to, że w analizowanym okresie nastąpił znaczący wzrost udziału wymienionych krajów w imporcie województwa. Jeszcze w 1999 roku sprowadzano z tych rynków niecałe 10% importu. Natomiast w 2008 roku udział wzrósł do 23,6%¹⁰.

Grupą państw, której udział w eksporcie wzrósł w największym stopniu, były nowe kraje członkowskie Unii Europejskiej (UE-11). Od 1999 roku wartość sprzedaży na rynki tych krajów wzrosła o ok. 420%, a udział zwiększył się prawie dwu-

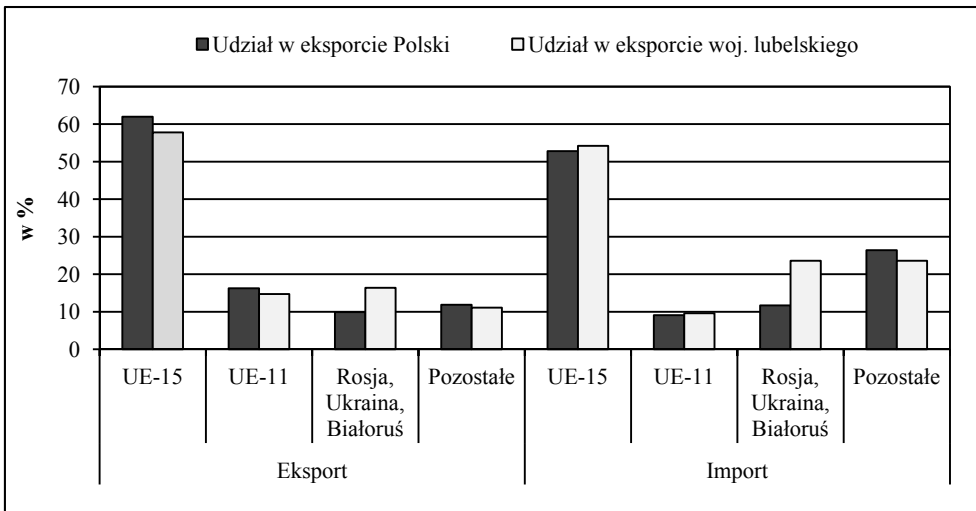
⁶ *Raport...*, s. 83.

⁷ *Badanie obrotów towarów i usług w ruchu granicznym na granicy polsko-ukraińskiej i polsko-białoruskiej w IV kwartale 2009 roku*, GUS, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów 2010, s. 9–10.

⁸ *Raport...*, s. 148.

⁹ Tamże, s. 100.

¹⁰ Tamże.

Rys. 2. Struktura geograficzna eksportu według grup krajów w handlu zagranicznym Polski i województwa lubelskiego w 2008 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Syntetyczna informacja o eksporcie i imporcie Polski za 2008 rok*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2009, s. 8–9, <http://www.mg.gov.pl> (pobrano 16.03.2011.); *Rozwój wymiany handlowej z zagranicą w latach 2005–2009*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2010, s. 15, <http://www.mg.gov.pl> (pobrano 16.03.2011.); *Raport cząstkowy w projekcie pn. „Badania i analizy zapotrzebowania na miejsca pracy w kontekście wspierania potencjału eksportowego województwa lubelskiego”*, Ernst & Young, PBS DGA, s. 100.

krotnie. Takie tendencje zmian struktury geograficznej eksportu można przypisać wystąpieniu efektu przesunięcia handlu po przystąpieniu krajów do UE. Uwaga ta dotyczy jednak tylko eksportu, ponieważ udział w imporcie nowych krajów członkowskich uległ nieznacznemu zmniejszeniu – o 0,9 pkt proc. Analizując zmiany w eksporcie na rynki poszczególnych krajów, zauważa się wysoką dynamikę sprzedaży do takich krajów, jak: Czechy, Słowacja, Węgry, Rumunia i Chiny. Wyraźnie zwiększył się też udział Francji (3 miejsce wśród partnerów handlowych) i Belgii (6 miejsce). Ukraina utrzymała pozycję drugiego partnera w eksporcie, choć odnotowała najbardziej spektakularny spadek udziału o prawie 10 pkt proc. Jeszcze w 1999 roku kraj ten miał udział zbliżony do najważniejszego partnera, którym były Niemcy. Na rynki tych dwóch krajów trafiało po ponad 20% eksportu firm z siedzibą w województwie lubelskim. Po dziewięciu latach Niemcy utrzymały swój udział, a eksport na Ukrainę stanowił jedynie 10,3% ogółu wywozu za granicę. Udział pozostałych krajów w analizowanym okresie nie uległ większym zmianom lub miał marginalne znaczenie.

Inaczej kształtowały się tendencje zmian w strukturze geograficznej importu. Najwyższa dynamika zakupów dokonywanych na rynkach zagranicznych przez firmy

z województwa lubelskiego dotyczyła takich krajów, jak: Rosja, Chiny, Kazachstan, Finlandia i Białoruś. Pomimo podwojenia wartości importu znacznie zmniejszyła się rola Włoch jako dostawcy na rynek Lubelszczyzny. Firmy z tego kraju pozostały drugim co do znaczenia partnerem, ale ich udział w imporcie spadł z 17,1 do 11,2%. Głównym eksporterem na rynek województwa lubelskiego pozostały Niemcy, których udział zmniejszył się jednak o 2,3 pkt proc. – do 18,6% w 2008 roku¹¹.

4. Zmiany w strukturze towarowej obrotów

Struktura towarowa eksportu była w znacznym stopniu pochodną struktury gospodarki województwa lubelskiego. Relatywnie wysoki (ok. 7%) w stosunku do całego kraju udział rolnictwa, leśnictwa i łowiectwa w tworzeniu wartości dodanej brutto miał odzwierciedlenie w znacznym udziale produktów sekcji w eksporcie województwa¹².

Tabela 2. Struktura towarowa eksportu województwa lubelskiego wg grup sekcji w latach 2006–2008

Wyszczególnienie	2006		2007		2008	
	wartość (mln EUR)	udział (%)	wartość (mln EUR)	udział (%)	wartość (mln EUR)	udział (%)
Produkty rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa	108,5	7,7	142,4	8,8	154,8	8,5
Produkty przetwórstwa przemysłowego, w tym:	1297,4	92,2	1471,2	91,1	1656,9	91,4
– chemikalia, wyroby chemiczne i włókna sztuczne	292,2	22,5	344,1	23,4	396,3	23,9
– art. spożywcze, napoje i wyroby tytoniowe	283,4	21,8	296,7	20,2	354,2	21,4
– maszyny i urządzenia	142,2	11,0	160,8	10,9	192,6	11,6
– sprzęt transportowy	142,1	11,0	143,1	9,7	169,2	10,2
– metale i wyroby ze stali	77,4	6,0	127,4	8,7	147,7	8,9
– pozostałe produkty przetwórstwa przemysłowego	360,2	27,8	399,1	27,1	396,9	24,0
Pozostałe produkty	0,5	0,0	0,7	0,0	0,8	0,0

Źródło: opracowanie na podstawie: *Raport cząstkowy w projekcie pn. „Badania i analizy zapotrzebowania na miejsca pracy w kontekście wspierania potencjału eksportowego województwa lubelskiego”*, Ernst & Young, PBS DGA, s. 90.

¹¹ Analiza na podstawie bazy danych GUS.

¹² *Sytuacja...*, s. 10.

W eksporcie dominują jednak zdecydowanie produkty przetwórstwa przemysłowego. Szczegółowa analiza na poziomie grup towarowych wskazuje, że największe znaczenie miała sprzedaż nawozów i związków azotowych (9,6% eksportu w 2008 roku)¹³. Eksport produktów tej grupy realizowany był przez Zakłady Azotowe Puławy SA, które były największym eksporterem w województwie. Wartość sprzedaży za granicę tej spółki wyniosła w 2008 roku 1157 mln PLN¹⁴. Ważną rolę w eksporcie województwa odgrywały także chemikalia organiczne podstawowe (8,6%), owoce i warzywa (8,6%) oraz meble (4,9%). Udział pozostałych grup towarowych nie przekraczał 4,5%¹⁵. Jeżeli brać pod uwagę 25 najważniejszych grup towarowych w eksporcie lubelskiego, to okazuje się, że prawie jedna trzecia grup dotyczy produktów związanych z rolnictwem. Łączny udział tych ośmiu grup sięgał 24,5% wartości sprzedaży za granicę. Jest to oczywiście uwarunkowane specyfiką gospodarki województwa, w której – jak wspomniano – rolnictwo i przemysł spożywczy odgrywa ponadprzeciętną rolę w stosunku do gospodarki kraju.

Eksport województwa lubelskiego różni się w stosunku do całego kraju pod względem poziomu zaawansowania technologicznego sprzedawanych produktów. Największe znaczenie mają bowiem produkty niskich technologii. Ich udział w eksporcie województwa wynosił w 2008 roku 44,9%. W polskim eksporcie zaś był zdecydowanie niższy – miał poziom 25,1%. Niższy od krajowego był natomiast udział produktów technologii wysokich (4,5% wobec 7% dla Polski) oraz średnioniższych (odpowiednio 11,7 i 27,9%)¹⁶. Wśród produktów wysokich technologii eksportowanych z województwa lubelskiego niemal 80% sprzedaży przypadało na statki powietrzne. Znaczenie pozostałych produktów było niewielkie, zarówno pod względem udziału, jak i wartości.

Strukturę towarową importu Lubelszczyzny charakteryzuje wyższy stopień dywersyfikacji w porównaniu ze strukturą eksportu. Dziesięć najważniejszych grup towarowych miało łączny udział na poziomie 42,9%. Natomiast w eksporcie udział dziesięciu grup wynosił 54,4%. Największe znaczenie wśród towarów sprowadzanych z zagranicy miały produkty rafinacji ropy naftowej (13,4% importu w 2008 roku), żeliwo, stal i żelazostopy (6,5%) i ciągniki rolnicze (3,5%)¹⁷. Warto zauważyć, że w strukturze towarowej importu zachodzą znaczące zmiany. Na przykład w latach 2006–2008 udział produktów rafinacji ropy naftowej wzrósł z 3,9% do wspomnianych 13,4%. Tak znaczące zmiany udziału grup towarowych występujące w stosunkowo krótkim czasie wynikają głównie z niewielkiej wartości importu województwa. Taka sytuacja powoduje, że nawet jednostkowe transakcje importowe wpływają istotnie na zmianę struktury.

Na zakończenie należy zasygnalizować jeszcze jedną ważną barierę rozwoju wymiany handlowej z zagranicą w Lubelskiem. Jest nią bardzo niski udział w eks-

¹³ *Raport...*, s. 90.

¹⁴ *Analiza ekonomiczna potencjału gospodarczego Polski Wschodniej*, IBNGR, Warszawa 2010, s. 50.

¹⁵ *Raport...*, s. 91.

¹⁶ Tamże, s. 143.

¹⁷ Tamże, s. 123.

porcie firm z udziałem kapitału zagranicznego. W skali kraju podmioty te są główną grupą eksporterów z udziałem ok. 60% w 2008 roku. W województwie lubelskim tylko jedna trzecia eksportu realizowana jest przez inwestorów zagranicznych. Wynika to przede wszystkim z małego zainteresowania inwestycjami w województwie ze strony firm zagranicznych. Wydaje się, że zmiana tej niekorzystnej tendencji mogłaby być silnym impulsem do rozwoju potencjału eksportowego regionu. Rozwój wymiany z zagranicą oparty na czynnikach endogenicznych wydaje się bowiem w najbliższych latach mało prawdopodobny.

Literatura

- Analiza ekonomiczna potencjału gospodarczego Polski Wschodniej*, IBNGR, Warszawa 2010.
- Badanie obrotów towarów i usług w ruchu granicznym na granicy polsko-ukraińskiej i polsko-białoruskiej w IV kwartale 2009 roku*, GUS, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów 2010.
- Mały Rocznik Statystyczny Polski 2010*, GUS, Warszawa 2010.
- Raport cząstkowy w projekcie pn. „Badania i analizy zapotrzebowania na miejsca pracy w kontekście wspierania potencjału eksportowego województwa lubelskiego”*, Ernst & Young, PBS DGA.
- Rocznik Statystyczny Handlu Zagranicznego 2010*, GUS, Warszawa 2010.
- Rocznik Statystyczny Województw 2008*, GUS, Warszawa 2008.
- Rozwój wymiany handlowej z zagranicą w latach 2005–2009*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2010, <http://www.mg.gov.pl>.
- Syntetyczna informacja o eksporcie i imporcie Polski za 2008 rok*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2009, <http://www.mg.gov.pl>.
- Sytuacja społeczno-gospodarcza województwa lubelskiego 1999–2009*, Instytut Badań Strukturalnych, Warszawa 2010.
- Współpraca gospodarcza Polski z krajami WNP*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2007, <http://www.mg.gov.pl>.

FOREIGN TRADE OF LUBELSKIE VOIVODESHIP – MAIN TENDENCIES AND THEIR REASONS

Summary: Lubelskie Voivodeship is a province of Poland which has little significance of foreign trade in its regional economy. The analysis of the data within the period of 2000-2008 indicates that despite a growing value of trade the voivodeship's share in entire trade of Poland lowered. Lubelskie Voivodeship has significantly lower levels of such indicators as: exports' share in GDP and in production sold, trade *per capita* and share of foreign enterprises in trade. A characteristic feature of a trade's geographical breakdown is a relatively high share in exports on such markets as: Russia, Ukraine and Belarus. An important role is also played by non-registered border-trade undertaken by neighboring states' citizens. A trade breakdown by product is strongly connected to the specificity of the voivodeship's economy. Agricultural products constitute almost 25% of regional exports. An analysis of tendencies indicates that basing on endogenous factors there is no fast possibility of change of the current situation in coming years.

Keywords: foreign trade, Lubelskie Voivodeship, exports, imports, trade structure.